



Elif ESEN
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

4721 sayılı Türk Medeni Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 06/05/2025

Elif ESEN
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Kadın Erkek Fırsat Eşitliği , Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Adalet
Tarih: 8-5-2025	Esas No: 2/3094

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK LIGI
0 7 Mayıs 2025
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
0 7 Mayıs 2025
No: 1624824



Elif ESEN
İstanbul Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Türk Medeni Kanunu'nun 168. maddesi, boşanma davalarında yetkili mahkemeyi eşlerden birinin yerleşim yeri veya davadan önce son defa altı aydan beri birlikte oturdukları yer mahkemesi olarak belirlemektedir. Ancak bu düzenleme, kadına yönelik şiddet vakalarında kadınların güvenliğini ve adalete erişimini temin etmekte yetersiz kalmaktadır.

Kadına yönelik şiddet, yalnızca fiziksel bir saldırı değil; aynı zamanda kadının temel insan haklarını, onurunu ve yaşam hakkını tehdit eden yapısal bir sorundur. Bu bağlamda şiddet mağduru kadınlar, çoğu zaman yaşadıkları şiddetten kurtulmak için güvenlik gerekçesiyle ikamet adreslerini terk etmekte, sığınma evlerine veya geçici barınma merkezlerine yerleşmektedir. Ancak mevcut yasal düzenlemeye göre bu kadınların yeni bulundukları yerlerde boşanma davası açmaları mümkün olamamakta; mahkemeler, yetkisizlik kararı vererek dosyaları ikametgahlarının bulunduğu mahkemelere göndermektedir. Bu uygulama, mağdur kadınların hem güvenliğini riske atmakta hem de ikincil mağduriyet yaşamalarına yol açmaktadır.

Bu sorun sadece ulusal mevzuatla değil, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler çerçevesinde de ele alınması gereken bir yükümlülüktür. Özellikle:

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve mağdurların adalete erişiminin kolaylaştırılması, hem ulusal hem de uluslararası hukuk açısından devletlerin temel yükümlülükleri arasında yer almaktadır. Türkiye'nin taraf olduğu Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), taraf devletlere kadınların her türlü ayrımcılıktan korunması ve eşit biçimde yargı süreçlerine erişimlerinin sağlanması yükümlülüğünü açıkça getirmektedir.

Ayrıca, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ve bu sözleşmeyi yorumlayan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatlarında da adalete erişim hakkı, etkili başvuru yollarının sağlanması bağlamında temel bir insan hakkı olarak kabul edilmektedir. Kadına yönelik şiddet vakalarında devletin etkili koruma sağlamaması ya da mağdurların hukuki yollara ulaşımını engellemesi, AİHM kararlarında ihlal nedeni olarak değerlendirilmektedir.

Bu çerçevede yapılması önerilen düzenleme, Türkiye'nin iç hukukuyla birlikte uluslararası yükümlülükleriyle de uyumlu bir adımdır. TMK'nın 168. maddesine eklenecek bir fıkra ile şiddet mağduru kadınların, koruma altında bulundukları sığınma evlerinin bulunduğu yer mahkemesinde boşanma davası açabilmelerine olanak tanınması, hem adalete erişim hakkının güçlendirilmesi hem de mağdurların ikincil mağduriyet yaşamadan hukuki süreçlerini yürütebilmeleri açısından zorunlu hale gelmiştir.



ELİF ESEN
İstanbul Milletvekili

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1 - 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 168. maddesi, boşanma ve ayrılık davalarında yetkili mahkemeyi eşlerden birinin yerleşim yeri veya davadan önce son defa altı aydan beri birlikte oturdukları yer mahkemesi olarak düzenlemiştir. Ancak bu düzenleme, şiddet mağduru kadınların güvenlik gerekçesiyle adres değiştirdikleri ve geçici barınma merkezlerine yerleştirildikleri durumlarda yetersiz kalmaktadır. Mevcut uygulamada, sığınma evinde bulunan kadınların boşanma davası açmak istemeleri halinde, mahkemeler yetkisizlik kararı vererek süreci uzatmakta ve mağduriyetleri artırmaktadır. Bu gerekçeyle, ilgili maddenin birinci fıkrasına eklenen cümle ile, şiddet mağduru kadınların talebi doğrultusunda, koruma altında bulundukları barınma yerinin bulunduğu yer mahkemesinde de dava açabilmeleri sağlanmaktadır. Böylece, kadınların adalete erişimleri kolaylaştırılmakta ve ikincil mağduriyet yaşamalarının önüne geçilmektedir.

Madde 2- Yürürlük Maddesidir.

Madde 3- Yürütme Maddesidir.



Elif ESEN
İstanbul Milletvekili

TÜRK MEDENİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 168 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Ancak şiddet mağduru olup ilgili resmî kurumlarca koruma altına alınan kadın için boşanma veya ayrılık davalarında yetkili mahkeme, kadının talep etmesi hâlinde, kadının koruma altına alındığı barınma yerinin bulunduğu yer mahkemesidir."

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.